

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Кафедра економічної теорії

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни

«Мікроекономіка»

на тему:

**«Аналіз стану і тенденцій розвитку ринку цукру
(національний аспект)»**

Студентки 2 курсу Ф-21 групи

Ковалькевич Т.В.

Науковий керівник:

к.е.н., старший викл. Чирак І. М.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ECTS _____

Тернопіль – 2017 р.

Зміст

Вступ.....	4
1. Ринок цукру як різновид монополістичної конкуренції.....	6
2. Аналіз стану розвитку національного ринку цукру (за 2010-2017 рр.).....	10
3. Проблеми і перспективи розвитку ринку цукру в Україні.....	18
Висновки.....	21
Список використаної літератури.....	22

План міждисциплінарної курсової роботи на тему:
**«Аналіз стану і тенденцій розвитку ринку цукру (національний
аспект)»**

Студентки групи Ф-21

Ковалькевич Тетяни

План

Вступ

1. Ринок цукру як різновид монополістичної конкуренції.
2. Аналіз стану розвитку національного ринку цукру (за 2010-2017 рр.)
3. Проблеми і перспективи розвитку ринку цукру в Україні.

Висновки

Список використаної літератури

Вступ

Актуальність теми. Україна є однією з тих країн, які часто страждають від економічної та політичної нестабільності. Це веде до того, що головним завданням країни постає забезпечення населення продуктами харчування та продовольством. Найперше, у цьому випадку, це є забезпечення країни одним із найважливіших продуктів харчування – цукром. Тому дослідження та постійний аналіз ринку цукру є надзвичайно важливими у діяльності як підприємств з виробництва цукру, так і для прийняття обґрунтованих рішень на макrorівні.

Мета. Метою дослідження розвитку ринку цукру є підвищення рівня розвитку цукрової галузі, а також сприяння зросту попиту на цукор на іноземних ринках, за допомогою раціональної цукрової політики.

Завдання дослідження. Дане дослідження спрямоване на з'ясування позитивних і негативних сторін розвитку ринку цукру, причин, які впливають на ріст або занепад даної галузі, дослідження кон'юнктури ринку цукру, включаючи аналіз попиту та пропозиції цукру в Україні, характеристику світового ринку цукру із зазначенням основних країн-експортерів та імпортерів цукру, аналіз динаміки оптових та роздрібних цін на цукор. На кінцевому етапі завданням дослідження є запропонувати вирішення поставлених проблем.

Предмет дослідження. Предметом дослідження будемо розглядати ринок цукру в Україні

Методологічна база. Проблеми та перспективи розвитку цукрової галузі в ринкових умовах господарювання висвітлені в наукових працях Л. І. Абалкіна, В. Г. Андрійчука, В. П. Білаша, Ю. Д. Білика, Л. В. Дейнека, О. С. Зайця, Є. В. Імаса, М. Ю. Коденської, В. І. Пиркіна, М. В. Роїка, О. М. Шпичака, В. В. Юрчишина, В. М. Яценка та багато інших. За останні роки значно скоротилось виробництво цукру, різко зменшились розміри посівних площ під цукровими бур'яками. Цукровий ринок є найбільш нестійким серед

усіх продуктових ринків. Він характеризується регулярними різкими спадами і підйомами цін.

РОЗДІЛ 1

Ринок цукру як різновид монополістичної конкуренції.

Україна – традиційно аграрна країна, яка має потужний виробничий та ресурсний потенціал, потужні трудові ресурси, наявність сприятливих природно-кліматичних умов для ефективного ведення аграрного бізнесу. Проте останніми роками розвиток як цукрової галузі, так і буряківництва – провідної галузі сільського господарства занепав, що викликало негативні тенденції розвитку як аграрного ринку в цілому так і ринку цукру зокрема. Приміром, виникають проблеми в забезпеченні цукрових заводів сировиною, як наслідок – зменшення виробництва цукру, зростання оптових та роздрібних цін, створення штучного попиту на цукор тощо.

Проте перш ніж характеризувати ринок цукру, згадаємо саму історію виникнення цукру та його перехід на ринок. Насамперед, батьківщиною цукру є Індія, де він відомий вже 2300 років. Щодо Європи, то там цукор вперше був відомий римлянам. Там вони готували коричневі цукрові крупинки з соку цукрової тростини та ввозили їх у Європу з Індії. Через Єгипет, який був провінцією Римської імперії, відбувалася торгівля з Індією. Вперше згадка про появу цукру в Стародавній Русі з'явилася у 1273 році, коли його було ввезено «із заморськими товарами», однак попри це він ще довгий час був недоступним продуктом для населення. Вже починаючи з XVII століття, через порти Чорного та Балтійського морів з різних колоніальних, цукор почав надходити у більшій кількості на ринки Російської імперії.

Згодом на ввезення цукру було введено мито, що змусило руських купців по-новому подивитися на торгівлю цукром. Це наштовхнуло більшість із них на ту думку, що краще створити своє виробництво на цукру на основі завезеного цукру-сирцю.

Із 1719 року бере свій початок історія цукрової промисловості Російської імперії, до якої входили і українські землі. Це включає будівництво перших цукрових заводів, які знаходились у Санкт-Петербурзі та Москві, де цукор

виготовляли із завезеного з-за кордону сирцю. Так на зміну в'яленим і сушеним коренеплодам буряку, брукви, ріпи, які до цього широко застосовувалися для виготовлення солодких сиропів, напоїв і настоянок, прийшов справді «золотий» продукт — цукор. Ціна на такий унікальний продукт була надзвичайно висока і тому не кожен міг собі дозволити його купити. До прикладу, у 1820 році цукор у Росії коштував приблизно 2 рублів за фунт, тоді коли корова – 3-5 карбованців.

Завдяки підтримки розвитку буряківництва державою, воно уже у 30-х роках ХІХ століття досягло справжнього промислового буму. Тема виробництва цукру була найпопулярнішою, її обговорювали на багатьох світських заходах. Відомо, що значний вплив на розвиток цукрової галузі та й України загалом зробила династія Терещенків.[1]

В Україні споживання цукру з 1925 до 1990 року збільшилось у 200 разів.

Таким чином, згідно історичних джерел, бачимо, що ринок цукру почав свій розвиток давно і до сьогодні він є однією із провідних ланок економіки України.

Поступовий розвиток ринку цукру призвів до того, що він прийняв форму одного із різновидів монополістичної конкуренції. А це говорить про те, що конкуренція на цьому ринку є високою та досягається за допомогою як цінових, так і нецінових факторів.

Монополія означає виключне право на щось — виробництво, торгівлю — яке належить одній фізичній чи юридичній особі.

Часто утворення монополій веде до того, що порушується механізм ринкового ціноутворення та деформується розподіл ресурсів. Така конкуренція, де приймає участь монополія, є недосконалою. У реальному житті монополія досягається різними методами і виступає в різних типах.[1, с. 257-258]

Розглянемо 6 типів монополізму, а також з'ясуємо, який із них підходить ринковій цукровій монополії:

1. Економічний монополізм. Цей вид монополізму формується завдяки конкуренції. Його суть полягає в утворенні підприємств, об'єднань, в руках яких сконцентровано виробництво та збут основної частини продукції однієї або кількох галузей. За допомогою високих прибутків таке підприємство може впливати на рівень цін, що є загрозою для ринкової економіки. Тому таке вид монополізм повинен постійно контролюватися державою.
2. Технологічний монополізм. Він сконцентрований на захопленні та монополізації окремими фірмами певних технологій. Це має місце в першу чергу в таких галузях, як металургійна, електрохімічна, хімічна промисловість, транспорт. У таких галузях сама технологія робить ефективним тільки велике виробництво.
3. Рекламний монополізм. Уже можна зрозуміти із самої назви, що даний вид монополії полягає у заманюванні покупців за допомогою різних видів реклами. Це можуть бути торгова марка, нестандартна упаковка, телебачення, знижки для покупців і т.д.
4. Інноваційний монополізм. Для цього виду характерним є використання нових, передових технологій, що дають змогу підприємству виробляти нову, кращу продукцію, яка користується широким попитом. Проте однією із особливостей даного типу монополізму є його тимчасовість. Адже виникає він лише тоді, коли виникають і впроваджуються в життя нові наукові дослідження.
5. Природний монополізм. До цього монополізму відносяться природні державні монополії, зокрема, монополія на організацію і регулювання грошового обігу, на добування стратегічної сировини і виробництво стратегічних товарів, на виробництво окремих товарів, на надання водо -, газо -, тепло - та енергопослуг.

Природна монополія виникає і існує тоді, коли якась одна фірма є постачальником певної продукції для всього ринку, що призводить до зменшення витрат її виробництва на одиницю продукції, ніж могли б мати

конкурентні фірми. З другого боку, дану монополію вважають доцільною для суспільства, адже вважається, що створення декількох призведе до збільшення витрат на надання послуг та зростання цін.

- б. Державний адміністративний монополізм. Набув широкого використання у часи командно-адміністративної системи. Характерною особливістю його є те, що головним і єдиним монополістом є держава, яка максимально обмежує конкуренцію. Даний монополізм є найбільш негативним і не повинен допускатися.

Повертаючись до ринку цукру, за наведеними характеристиками кожного виду монополії, його можна відносити до державного монополізму. Звідси, можна виділити певні елементи його державної монополії в Україні:

- 1) встановлення мінімальної ціни на сировину;
- 2) встановлення квоти на поставлення продукції на внутрішній ринок;
- 3) надання окремим підприємствам дозволу на поставку їхньої продукції на зовнішній ринок.

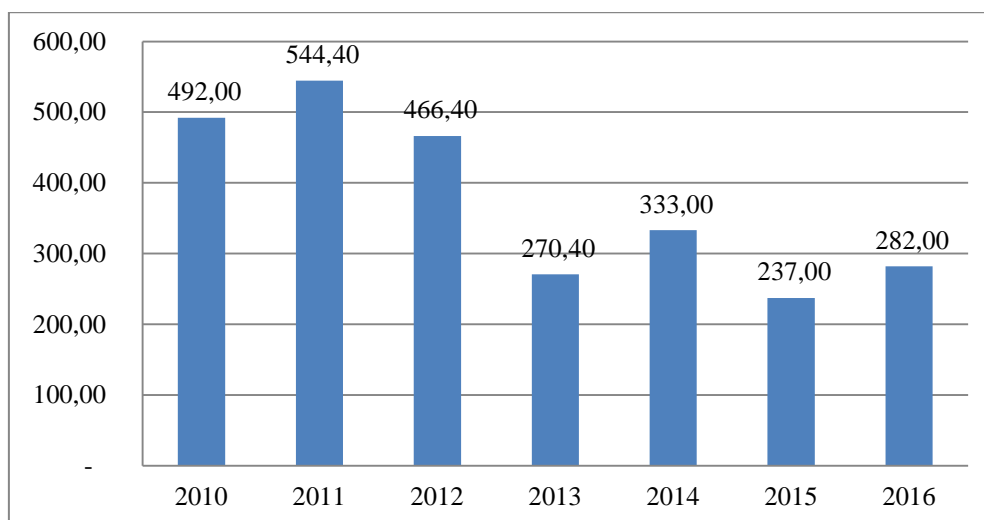
РОЗДІЛ 2

Аналіз стану розвитку національного ринку цукру (за 2010-2017 рр.)

Аналіз ринку цукру є одним із найважливіших етапів дослідження, адже він відображає основні показники розвитку галузі, за допомогою яких як і виробники цукру, так і сама держава могли зрозуміти та, по можливості, скоригувати ситуацію на ринку. Такий аналіз по-іншому можна назвати ще аналізом кон'юнктури ринку. Кон'юнктура ринку цукру – це основна характеристика функціонування ринку та ситуації, що на ньому складається, що відображає величину попиту і пропозиції, обсяги продажів, ринкову активність продавців і покупців.[3, с. 412]

Своєчасність аналізу та правильність його проведення дає можливість покращити розвиток галузі у виробництві цукру, з'ясувати перспективи та можливості у майбутньому, спрогнозувати подальший розвиток та створити стратегію розвитку ринку цукру. Основною складовою ефективного розвитку підприємства з виробництва цукру є аналіз кон'юнктури ринку на раціональних засадах. В основному це є зображення динаміки попиту та пропозиції цукру, також важливим є аналіз сировинного забезпечення та інші показники розвитку цукрового виробництва. Основною умовою дослідження є аналіз забезпечення цукрових заводів сировиною, тобто цукровим буряком (кількість валового збору), характеристики обсягів його виробництва, урожайності, площі посіву.

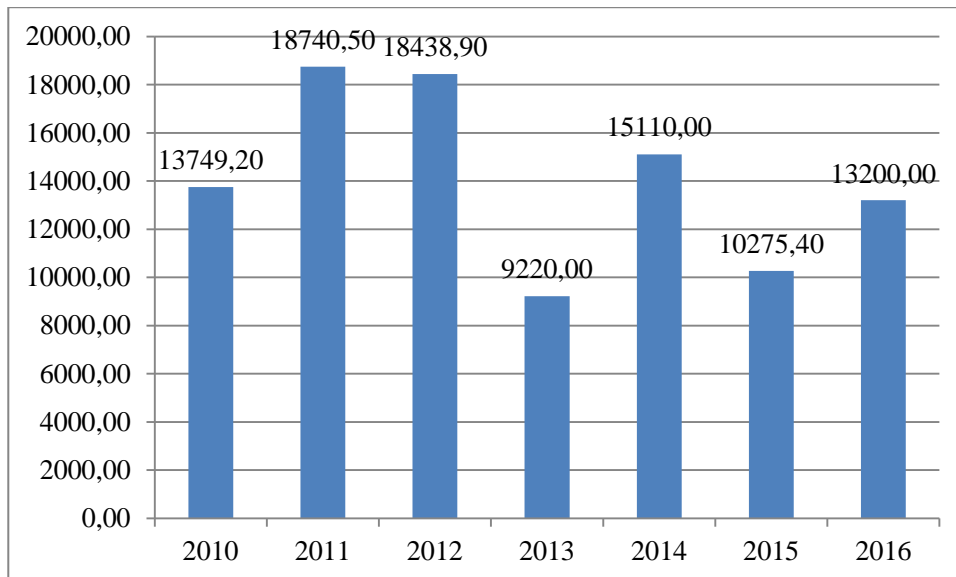
Відомо що, обсяг вирощування цукрового буряка значно зменшився за останні роки, що пояснюється його низькою рентабельністю, але великими затратами на вирощування, збирання та його обробку. Таким чином розглянемо динаміку площ посіву цукрових буряків на рисунку 1.

Рис. 1. Динаміка площі посіву цукрових буряків в Україні, тис. га

За даними рис. 1 видно, що протягом останніх шести років площі посіву цукрових буряків не були стабільними та зазнавали значних коливань. Так з 2010 по 2011 роки вони зазнали збільшення до 544,4 тис. га, проте з 2011 по 2013 роки ми бачимо значне скорочення посівних площ до 270,4 тис. га. Після такого зниження, як зображено на графіку, ми бачимо, що збільшення посівних площ до того рівня, що був у 2011 році не відбулося, а лише коливається від часткового збільшення до часткового зменшення на стабільно низькому рівні. Таку ситуацію можна пояснити лише тим, що закупівельні ціни на буряк є достатньо низькими в порівнянні із затратами на його виробництво.

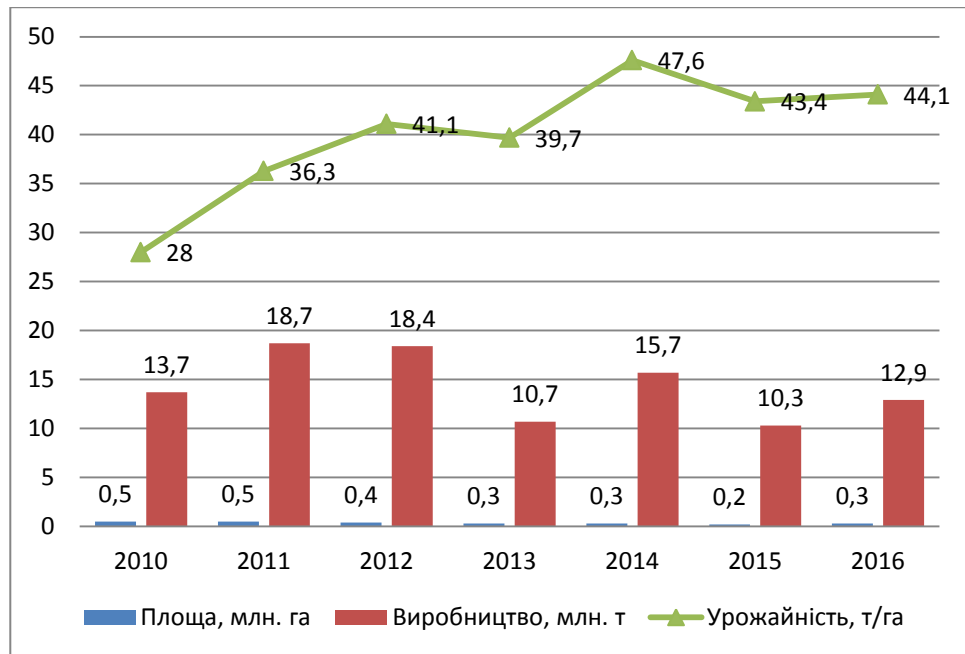
Крім того площа посіву цукрових буряків має прямий вплив на такі показники, як урожайність та валовий збір. У випадку валового збору, то його показник напряму залежить від посівних площ і характеризується пропорційними коливаннями.(рис. 2)

Рис. 2. Валовий збір цукрового буряку в Україні, тис. тонн

За даними рис. 2 можна побачити коливання валового збору. Коли найбільший його показник досягнув 18740,50 тис. тонн у 2011 році, то у 2013 він зменшився у 2 рази і становив 9220,00 тис. тонн. Сьогодні ситуація покращується, адже за словами міністра агрополітики Тараса Кутового, вдалося покращити якість сировини, що посприяло в поточному сезоні отримати 6,9 тонн цукру з одного гектара, що є у три рази більше у порівнянні із 2010 роком. Також він зазначив, що завдяки зростанню врожайності в 2016 році валовий збір цукрових буряків з площі 290 тис. га склав 13,2 млн. тонн, як у 2000 році таку ж кількість цукрової сировини було зібрано з площі в 747 тис. га. У свою чергу виробництво бурякового цукру у вересні–грудні 2016/2017 МР склало майже 2 тис тонн (1 998 тис тонн), а це на 40% більше, ніж тогорічний показник.[7]

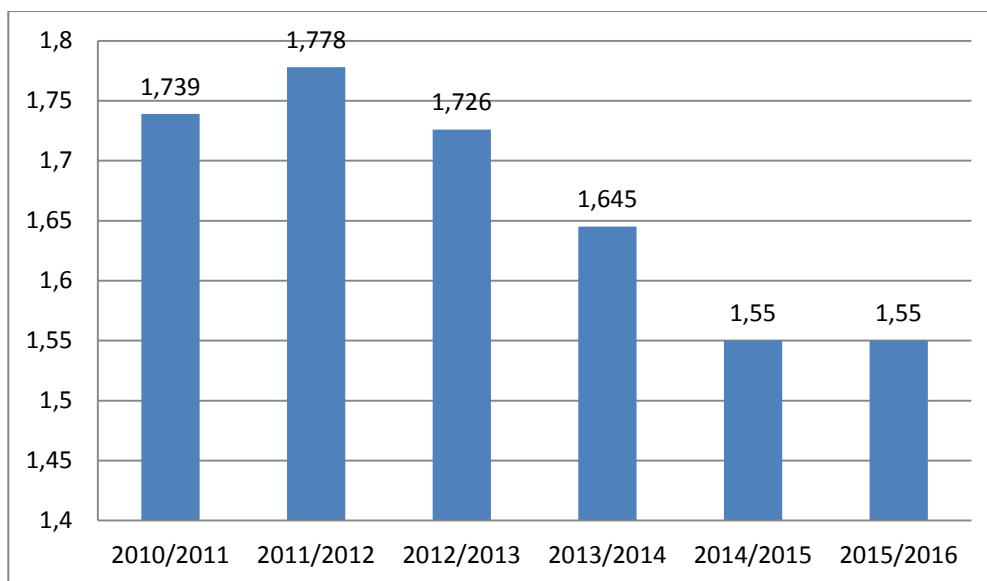
Звідси випливає, що наступним важливим показником є аналіз рівня урожайності. Зробимо порівняння цього показника разом із показником виробництва та площ засіву (рис. 3)

Рис. 3. Динаміка урожайності, обсягу виробництва та площі посіву цукру в Україні

Даний аналіз показав, що динаміка урожайності є позитивною і прямує до збільшення, незважаючи на часті коливання, які спостерігалися зниженням урожайності у 2013 році до 39,7 т/га та у 2015 році з 47,6 т/га до 43,4 т/га. Також варто зазначити, що постійне зменшення посівних площ також негативно впливає на показник урожайності, проте завдяки використанню засобів захисту рослин, високоякісного насінневого матеріалу забезпечує максимальне проростання кожної насінини сільськогосподарським підприємством, яке займається вирощуванням цукрових буряків. Завдяки наведеним попередньо показникам встановлюється та визначається обсяг виробництва буряків, яке здійснюють цукрові заводи. За даними на рис.3 щодо обсягу виробництва цукру спостерігаємо незначні коливання, які досягають свого максимуму у 2011 році при обсязі 18,7 млн. т. і мінімуму у 2015 році при обсязі 10,3 млн. т. Протягом наведеного періоду виробництво цукру є нестабільним, оскільки є пропорційно залежним від валового збору та площі посіву. А ці показники, як попередньо було зазначено, ніколи не є стабільними, адже залежать від багатьох чинників. Протягом аналізованого періоду найбільший обсяг виробництва був у 2010-2011 роках, а найменшим у 2015 році.

Завдяки аналізу попередніх показників і даних можна визначити динаміку споживання цукру в Україні. (рис. 4)

Рис. 4. Споживання цукру в Україні, млн. т

Що спостерігаємо? Попит на цукор падає, ціни внутрішнього ринку межують на рівні собівартості виробництва.[9] Своєї кульмінації споживчий попит досягнув у 2011/2012 роках у розмірі 1,778 млн. т, а уже починаючи з 2013 по 2016 роки він йде на спад. І все це взаємозалежить від самої ціни на цукор. Адже існуюча ціна має значний вплив на баланс ринку, який безпосередньо формуються завдяки впливу таких чинників як попит, пропозиція, вплив ринкових чинників та політичної ситуації.

За допомогою інформації Економічного дискусійного клубу можна вивести баланс попиту і пропозиції цукру, який є поданий у таблиці 1.

Таблиця 1

**Баланс попиту та пропозиції цукру (уточнений станом на
01.01.2017), тис. тонн**

	2016/2017 маркетинговий рік (очікуване)	вересень-грудень 2016/2017 маркетингового року (факт)
Пропозиція продукції	2223	2212
Внутрішнього ринку – всього*	2221	2211
Залишки на початок періоду	213	213
Власне виробництво	2008	1998
Зовнішнього ринку(імпорт)	2	1
Попит на продукцію	2223	2212
Внутрішнього ринку – всього*	1625	542
В тому числі:		
Фонд споживання	1535	512
Інше споживання	90	30
Зовнішнього ринку (експорт)	450	344
Залишки на кінець періоду*	148	1326
Споживання на особу, кг за рік	36,0	x

* Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя

За інформацією таблиці 1 зрозуміло, що Уряд максимально підтримує баланс ринку цукру, при цьому він старається не допускати диспропорцій між попитом та пропозицією.[11] Країна намагається максимально відмовитися від імпорту цукру, забезпечує наявність постійного попиту на товар як у промисловому споживанні, так і споживанню населення.

Розглядаючи світовий ринок цукру, бачимо що виробляється він більше ніж 100 країнах світу. За даними ФАО, 80% цукру виробляється із

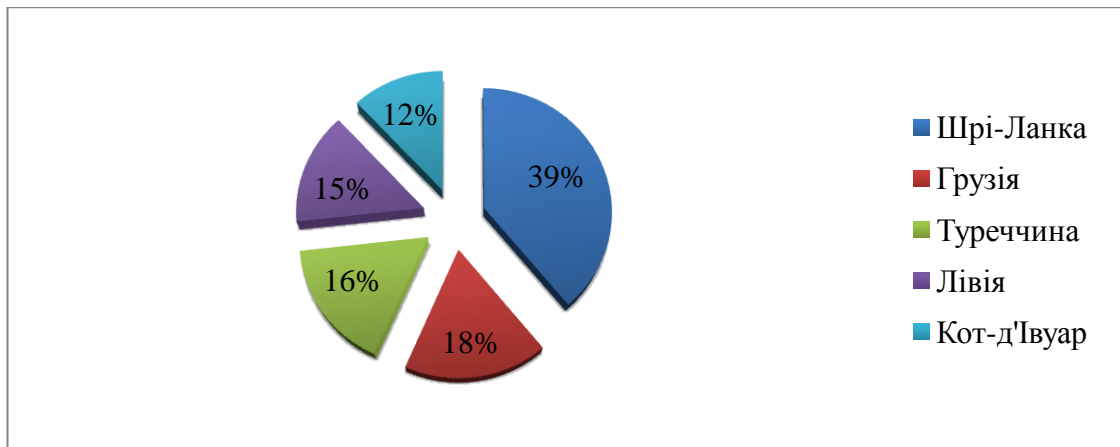
цукрової тростини, а лише 20% – із цукрових буряків. Варто зазначити, що за даними «Укрцукор», за результатами 2016/2017 маркетингового року, головним імпортером українського цукру стала Шрі-Ланка. Ця країна імпортувала 112,2 тис. тонн українського цукру на суму \$ 56,7 млн., що зробило її найбільшим імпортером даного продукту. Трійку лідерів замикає Грузія і Туреччина. За словами керівника аналітичного відділу НАЦУ «Укрцукор» Руслана Бутила, порівняно із дефіцитним попереднім роком, за 2016/2017 маркетинговий рік відбулася велика переорієнтація на зовнішній ринок. Це позитивно вплинуло на експорт товарів, оскільки українські виробники мали змогу експортувати рекордну кількість цукру, а це – 767,3 тисячі тонн на суму \$ 377,8 млн. Завдяки цьому Україна увійшла в топ-10 світового рейтингу експортерів цукру.[8] Також приємно вразило те, що український цукор почали купувати ті країни, які завжди споживали тростинний. У таблиці 2 подані основні імпортери українського цукру, а також та кількість цукру, яку вони купували за визначений період, та сума грошей, яку вони витратили на закупівлі.

Таблиця 2

Країна	Кількість купленого цукру (тис. тонн)	Кошти, витрачені на закупівлю (\$, млн..)
Шрі-Ланка	112,2	56,7
Грузія	50,9	25,2
Туреччина	47,9	23,6
Лівія	42,5	21,4
Кот-д'Івуар	34,6	16,2

За наступною діаграмою можна побачити частку цих країн у даному імпорті (рис. 5)

Рис. 5. Частка країн-імпортерів українського цукру за 2016/2017 МР

За відомостями прес-служби Мінагропроду України, що в 2016-2017 маркетинговому році у порівнянні із попереднім періодом, Україна змогла збільшити експорт цукру в 33 рази – до 344 тисяч тонн, і це лише за 4 місяці поточного сезону. У відповідному періоді минулого року на експорт потрапило лише 10 тис тонн. І тому це є надзвичайно позитивним для України, адже означає, що встановлюються нові рекорди у сфері експорту, а це в свою чергу веде до розвитку даної галузі.[10]

Також варто згадати, що Кабінет міністрів уже встановив мінімальні ціни на цукор і цукровий буряк на 2017-2018 маркетинговий рік. А це означає, що мінімальна оптово-відпускна ціна цукрових буряків врожаю 2017 року становитиме 633,1 грн. за 1 тону, а цукру – 9172,6 грн. За тону (без ПДВ).

РОЗДІЛ 3

Проблеми і перспективи розвитку ринку цукру в Україні.

Цукрова галузь України є однією із провідних галузей економіки. Проте ми знаємо, що для її розвитку потрібно прикладати багато зусиль як із сторони раціонального правління держави, так і зі сторони самих українських виробників цукру. Адже на даному етапі існує багато недоліків, які потрібно вирішувати негайно. Розвиток виробництва даної галузі вимагає звернути увагу на багато недоліків.[5] Існує істотний брак багатьох ресурсів, які є необхідними для розвитку української цукрової промисловості. До них, насамперед, належать капітал, енергія та добрива. Оскільки за кожен витрачений КВт енергії, за кожен тону добрив, які були витрачені на виробництво цукру потрібно заплатити, при цьому використання їх в інших галузях буде вже неможливим. Те ж саме можна сказати про інвестиції, які будуть вкладені, а саме про їх доцільність. Тобто чи зможе Україна виграти, чи навпаки – програти, використовуючи такі обмежені ресурси саме на виробництво цукру, а не на інші галузі, буде залежати виключно від конкурентоспроможності виробництва ринку.

Тому не потрібно входити в оману, вважаючи, що конкурентоспроможною є і буде та галузь, яка історично відіграла в певній країні істотну роль. У минулому виробництво цукру в Україні визначалося за планом, а тому не варто заперечувати те, що тут не обійшлося без істотних викривлень.

Відомо, що Україна є родючою країною, яка багата на чорноземи, а також тут переважає сприятливий агроклімат. Але вони також не гарантують конкурентоспроможність.[2, с.13-16] По-перше, висока урожайність цукрових буряків не є тією умовою, для конкурентоспроможності, адже кінцевим продуктом є цукор, що поєднує в собі як виробництво цукрового буряка, так і його переробку. Тому обмежитися тут простим вирощуванням буряка просто неможливо. Для цього потрібно мати ефективну та технічно

розвинену переробну промисловість. Оскільки без неї навіть кращі врожаї буряку не зможуть принести користі.

По-друге, плодючі та високоякісні українські чорноземи також мають обмежені ресурси, адже здатні до виснаження, що призводить до не плодючості. Поля, які можуть давати 80-90 т цукрового буряку з гектара, можуть також давати найвищі врожаї, скажімо, пшениці, соняшнику чи інших культур. Тому потрібно приймати економічно вигідне рішення про чи засівати гектар землі насінням цукрових буряків, чи краще засіяти цей гектар насінням іншої культури, яка принесе вищий урожай. Таким чином, коли прибуток, який можна одержати від пшениці чи іншої культури, перевищує прибуток від цукрового буряка, то рішення про засів буряка є не вигідним з економічної точки зору, незважаючи на агрономічні показники.

Тому, виробництво цукру в Україні буде вигідним та конкурентоспроможним лише тоді, коли доходи від виробництва цукру на ринку будуть перевищувати витрати на виробництво цього ж цукру, оцінені у світових цінах. А як відомо, визначити світову ціну для таких факторів виробництва як енергія чи добрива відносно легко, оскільки ці продукти є достатньо гомогенні, проте визначити світові ціни на такий фактор, як земля, набагато складніше, так як земля не продається на міжнародному ринку, у порівнянні із попередніми факторами.[4, с.23] Виходячи з цього економісти застосовують концепцію оптимальних витрат, що надзвичайно допомагає у розвитку будь-якої галузі. Цей принцип полягає у тому, що оптимальною витратою для певного фактора виробництва є прибуток, який він може принести при найкращому його можливому альтернативному використанні. Звідси, оптимальною витратою для нашого випадку є той прибуток, який принесе гектар землі, що використовується для виробництва цукру, якщо його засадити іншою культурою, наприклад, пшеницею.

Отже, розвитку цукрової промисловості можна досягти дотримуючись певних правил гри, а саме: залучення певних економічних, організаційних та правових методів. Також зміна стратегії і тактики при формуванні ринкових

відносин у виробництві цукру, що дозволить покращити соціально-економічну ситуацію. Щодо самого виробництва, то повинен бути сформований регульований ринок цукру, на якому був би основною фігурою його виробник. Цьому ринку повинні бути притаманні такі ознаки як цілісність та завершеність, адже якщо існує брак хоч одного елемента, то ринок вже не може нормально і справно функціонувати.

Висновки

Підсумовуючи, можна сказати, ринок цукру в Україні є неконкурентоспроможним і слабким у багатьох випадках. Часто спостерігаються коливання у обсягах виробництва, у кількості засівних площ, в урожайності, адже всі ці показники є взаємозалежними. Проте для розвитку даного ринку є всі можливості.

Основним, на що потрібно звернути увагу, це врегулювання стихійності ринку цукру, що несе велику загрозу для аграрного сектору. Це можна зробити за допомогою механізму цінового управління із врахуванням виробництва та збуту сировини.

Також важливим буде зацікавити населення у збільшенні насаджень цукрового буряка, що у майбутньому зможе призвести до:

- 1) Підвищення ВВП
- 2) Підвищення зацікавленості іноземних інвесторів
- 3) Зростання експорту закордон
- 4) Зменшення кількості часу простоювання заводів
- 5) Зростання зайнятості, добробуту населення тощо

Україна з давніх-давен існувала, як цукрова держава, проте сьогодні вона втратила свій статус. На світовій арені вона не має такого вагомego значення, яке мала колись. Тому важливим для українського виробництва цукру є повернення на своє високе місце на світовому ринку у ролі головного експортера цукру, а також зміцнення та укріплення своїх позицій на внутрішньому ринку. А це можливо досягнути лише при повному та раціональному аналізі та побудові нових перспективних стратегій із зарученням держаної підтримки.

Список використаної літератури

1. Ажнюк М.О., Передрій О.С. Основи економічної теорії: навч. посіб./ М.О.Ажнюк, О.С.Передрій. – К. : Знання, 2008. – 365 с.
2. Данькевич О.Г. Перспективи бурякоцукрового виробництва в Україні // Збірник наукових праць НУХТ. Економіка. №23, 2007. – Київ: НУХТ, 2007. - 155с.
3. Мочерний С.В. Економічний енциклопедичний словник : у 2 т. Т. 1 / С.В. Мочерний, Я.С. Ларіна, О.А. Устенко, С.І. Юрій // [Текст]. За ред. С.В. Мочерного. – Львів : Світ, 2005. – 616 с
4. “Україна на роздоріжжі: уроки з міжнародного досвіду економічних реформ”, за редакцією Аксея Зінберга і Лутца Хоффманна // видавництво “Фенікс”, К-1998 рік.
5. Валявський С.М., Прудка Є.А. Тенденції світового ринку цукру та перспективи розширення експортних можливостей України / С.М. Валявський, Є.А. Прудка // Ефективна економіка. – 2014. – № 11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3578>.
6. Вільна онлайн-енциклопедія Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Цукор>
7. Офіційний сайт асоціації цукровиків України «Укрцукор» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sugarua.com>.
8. AGROSMART, майданчик вигідних угод [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://agro-smart.com.ua/ua/news/glavnym-importerom-ukrainskogo-sakhara-stala-shri-lanka>
9. Національна асоціація цукровиків України «Укрцукор» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrsugar.com/uk/post/novini/ci-zmoze-ukraina-povernuti-status-providnogo-eksportera-cukru>
10. Інтернет-видання «ЕнергоЛайф.інфо» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://energolife.info/ua/2016/Economy/2549/U-2016-році-Україна-зібрала-рекордний-врожай-зерна-та-цукрових-буряків.htm>

11. Офіційний сайт Економічного дискусійного клубу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://edclub.com.ua>